

SUNDHEDSSTYRELSEN

2018

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2017 – 30.
JUNI 2018

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2017 – 30. JUNI 2018

© Sundhedsstyrelsen, 2018.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sprog: Dansk
Version: 1,0

Versionsdato: 26.10.2018
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
Oktober 2018

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	4
1.1. Baggrund.....	4
1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien	5
2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater	6
2.1. Overordnet vurdering	6
2.2. Strategier for nedbringelse af tvang	6
2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge	7
2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne.....	8
2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus	8
3. Sammenfatning af resultater.....	9
3.1. Nationale resultater	9
3.2. Regionale resultater.....	9
4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer	12
4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020.....	12
4.2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte.....	12
4.3. Antal bæltefikseringer over 48 timer	19
4.4. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer.....	23
5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger	31
5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	31
5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer.....	32
5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger.....	39
5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang	42
Bilagsfortegnelse	51

1. Introduktion

1.1. Baggrund

Som et vigtigt led i realiseringen af målsætningen om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien inden 2020. Der blev i den forbindelse afsat midler til at nå målene om halvering af tvangsansøgningen. Midlerne anvendes til øgede ressourcer til initiativer i regionerne om patientinddragelse, kompetenceudvikling samt udbredelse og implementering af metoder med gode nationale og internationale erfaringer. Hver region indgik endvidere en konkret og forpligtende regional partnerskabsaftale om at nedbringe anvendelsen af tvang.

Partnerskabsaftalerne udmønter en fælles målsætning om, at antallet af patienter, der spændes fast med bæltter og remme, skal halveres i 2020, samtidig med at der skal ske en reduktion i den samlede brug af tvang i psykiatrien.

Konkret er målet om at nedbringe anvendelsen af tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltfikseringer frem mod 2020
- et mål om en generel reduktion i anvendelsen af alle former for tvang

Målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang er helt central for at sikre, at patienter med psykiske lidelser får en behandling af høj kvalitet. Tvang i psykiatrien berører nogle af de mest grundlæggende menneskerettigheder; nemlig retten til frihed og respekt for den fysiske og psykiske integritet. Det er derfor afgørende, at der konsekvent arbejdes med reduktion af tvang i psykiatrien, for dermed at sikre brugernes selvbestemmelsesret og grundlæggende menneskerettigheder.

Tvang i psykiatrien kan ikke helt undgås, men skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe. Psykiatrilovens mindstemiddelsprincip fastlægger, at tvang ikke må benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken. Derudover skal anvendelse af tvang stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved – er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Dog skal realisering af det nationale fælles mål om halvering af tvang gennemføres uden, at der sker en u hensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger

Sundhedsstyrelsen følger udviklingen og opfølgningen på anvendelsen af tvang tæt med en forventning om, at samtlige regioner lever op til de forpligtende aftaler om reduktion af tvang i psykiatrien.

1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen om reduktion i anvendelsen af tvang er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1). Hvert halve år offentliggøres data for udviklingen i de 15 indikatorer, og Sundhedsstyrelsen kommenterer på udviklingen det seneste år. Derudover indgår Sundhedsstyrelsens vurdering af udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien i forhold til at nå målsætningerne i 2020.

De bagvedliggende data for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside.

På baggrund af resultaterne i denne opgørelse for 2017-2018 beder Sundhedsstyrelsen alle fem regioner om at redegøre for udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Disse redegørelser drøftes på det førstkomende møde i Task Force for Psykiatri.

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater

2.1. Overordnet vurdering

Sundhedsstyrelsen vurderede ved sidste årsopgørelse for 2017, at det bliver vanskeligt for flere af regionerne at nå målene for nedbringelse af tvang i forhold til partnerskabsaftalen for 2020. Nærværende monitorering for 1. juli 2017- 30. juni 2018 bekræfter denne vurdering. På trods af en reduktion i anvendelsen af nogle former for tvang finder Sundhedsstyrelsen det stærkt bekymrende, at det samlede antal personer, der udsættes for tvang er steget siden man indgik en aftale om nedbringelse af tvang.

Det ser således fortsat ud til, at det er svært for regionerne at leve op til de målsætninger, der blev fastsat i de forpligtende partnerskabsaftaler.

Det bekymrer Sundhedsstyrelsen, at der generelt ses en omlægning af tvang, frem for en nedbringelse i anvendelsen af tvangsforanstaltninger. Således er der overordnet sket et betydeligt fald i andel patienter, der bæltefikseres, bæltefikseringer over 48 timer, hvor der er en målsætning om halvering, samt i anvendelsen af remme. Samtidig ses dog en stigning i antal personer der fastholdes, samt en stigning i personer, der får akut beroligende medicin med tvang.

Der er store regionale forskelle i nedbringelsen af tvang. Den betydelige reduktion i anvendelsen af bæltefikseringer med en målsætning om halvering kan således tilskrives Region Hovedstaden og Region Syddanmark. Region Syddanmark er yderligere lykkedes med at vende tendensen for en række af de øvrige indikatorer, herunder fastholdelser og akut beroligende medicin med tvang, mens Region Hovedstaden fortsat har udfordringer med omlægning af tvangsformerne. I Region Midtjylland ses en positiv udvikling i anvendelsen af bæltefikseringer, som dog fortsat er langt fra at nå målsætningerne for 2020. I Region Nordjylland er der sket et mindre fald i anvendelsen af bæltefikseringer, men samtidig en omlægning i tvangsansværelsen, hvor fx akut beroligende medicin, samt den samlede brug af tvang er steget, hvilket er meget bekymrende. Det vækker særligt bekymring hos Sundhedsstyrelsen, at der i Region Sjælland både er sket en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer siden 2016-2017 og en stigning i forhold til flere andre tvangsforanstaltninger, samt en stigning i den samlede brug af tvang.

2.2. Strategier for nedbringelse af tvang

Der er solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvement er den vigtigste af de seks kernestrategier, som er blevet benyttet i flere lande til at opnå positive effekter i forhold til at nedbringe brugen af tvang, og er forudsætningen for,

at de andre strategier har effekt. Desuden indgår kompetenceudvikling, brugerinddragelse, anvendelse af forskellige forebyggelsesværktøjer og debriefingteknikker samt anvendelse af data til en datadrevet praksis som strategier og værktøjer, ledelsen kan anvende for at nedbringe tvang. Nedbringelsen af tvang handler om en langsigtet kulturændring i psykiatrien, som kun kan ske ved vedvarende og konsekvent at fastholde fokus på tvangsnedbringelse.

Resultaterne fra satspuljeprojektet "Forsøg med bæltefrit afsnit i psykiatrien" viser ligeledes, at anvendelsen bæltefikseringer næsten helt kan undgås ved at arbejde med kernestrategierne – også uden at anvendelsen af øvrige tvangsformer stiger. Derudover viser resultaterne fra satspuljeprojektet, at de organisatoriske og kulturmæssige forandringer er mere betydningsfulde i forhold til at nedbringe tvang, end hvilke konkrete redskaber, personalet benytter.

I lyset af at flere udsættes for tvang, og at antallet af tvangsindlæggelser er stigende, ser Sundhedsstyrelsen fortsat et behov for at se på, hvordan man bedre kan forebygge anvendelsen af tvang i såvel voksen- som børne- og ungdomspsykiatrien, da tvangsindlæggelser ofte følges af brug af tvang under indlæggelsen.

2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge

Sundhedsstyrelsen er særligt bekymret i forhold til tvangsanvendelse over for børn og unge. Der er overordnet sket en stigning i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge siden baseline, herunder en stigning i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser. Sundhedsstyrelsen er i den forbindelse opmærksom på, at der er usikkerhed vedrørende data for børn og unge på grund af ændringer i registreringspraksis fra 1. juni 2015¹. Hvis man blot betragter udviklingen siden juni 2015 er det imidlertid ikke lykkedes at nedbringe brugen af tvang over for børn og unge.

Derfor indbød Sundhedsstyrelsen medlemmerne af Task Force for Psykiatriområdet samt relevante fagpersoner til et fagligt temamøde med fokus på børn og unge i november 2017, da monitoreringen også dengang viste, at der ikke var sket et fald eller ændring i positiv retning på området. En gennemgående pointe på mødet var, at forebyggelse og tidlig opsporing af børn og unge i høj risiko for at blive indlagt på en psykiatrisk afdeling er en væsentlig faktor i forhold til at nedbringe brugen af tvang.

En regionalt iværksat audit foretaget i alle regioner af forløb, der indebærer tvang i børne- og ungdomspsykiatrien, har også indikeret et behov for øget fokus på forebyggelse og tværsektorielle indsatser. Sundhedsstyrelsen har derudover haft børn og unge på som tema i på møde i Task Force for Psykiatriområdet i juni 2018, og planlægger fremadrettet

¹ Data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke (magtanvendelse). Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov fra 2015 lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov. Disse registreres nu som magtanvendelse.

at lave en audit af tvang i børne- og ungdomspsykiatrien, som kan give os en bedre forståelse af området og være med til at pege på initiativer, der kan nedbringe brugen af tvang. Anvendelsen af tvang over for børn og unge vil som nævnt også være i fokus i de fremadrettede drøftelser med de enkelte regioner. Det er dog samtidig vigtigt at understrege, at forebyggelse og tværsektorielle indsatser ikke kan stå alene, og fortsat bør suppleres af indsatser til reduktion af tvang under indlæggelse.

2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne

Sundhedsstyrelsen har siden monitoreringen for 2016-2017 haft en tættere dialog med regionerne om nedbringelsen af tvang. I dialogen er det kommet frem, at der på tværs af regionerne ses afdelinger, hvor det er lykkedes at nedbringe tvang, og afdelinger, hvor indsatsen ikke har haft den ønskede effekt. Drøftelserne på disse møder har generelt bekræftet, at et vedvarende og langsigtet ledelsesfokus på og prioritering af nedbringelse af tvang – både på politisk, direktions- og afdelingsniveau – som led i en kulturændring, er det vigtigste greb for at nedbringe brugen af tvangsforanstaltninger. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at systematisk dataindsamling, analyser af data og opsætning af mål er meget vigtige for at kunne nedbringe anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

Fremadrettet vil Sundhedsstyrelsen fortsat have en tæt dialog med regionerne og drøfte muligheder og erfaringer i forhold til at nedbringe anvendelsen af tvang. De kommende drøftelser vil have et særligt fokus på børn og unge, og hvordan tvangsansværelsen over for børn og unge kan nedbringes. Derudover vil drøftelserne have fokus på den substitution af tvangsformer, som ser ud til at finde sted. Drøftelserne vil, ud over børn og unge, særligt have fokus på beroligende medicin, fastholdelser, tvangsendlæggelser samt det tværsektorielle samarbejde om nedbringelse af brugen af tvang.

2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus

Det er som nævnt Sundhedsstyrelsens vurdering, at partnerskabsaftalens målsætning om reduktion af tvang bliver vanskelig at nå inden 2020. Som Sundhedsstyrelsen tidligere har påpeget, er der flere steder, hvor regionerne er nået langt med nedbringelsen af tvang og dermed har vist, at det er muligt eksempelvis at nedbringe brugen af bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen vil derfor fortsat i samarbejde med regionerne drøfte, hvordan den eksisterende viden om tvangsnedbringelse kan anvendes, og hvordan gode erfaringer med nedbringelse af tvang i enkelte regioner kan fastholdes og deles med andre regioner. Derudover vil Sundhedsstyrelsen som førnævnt have særligt fokus på børn og unge samt på substitutionseffekt i forhold til akut beroligende medicin og fastholdelser. Desuden vil Sundhedsstyrelsen fremadrettet have et øget fokus på det tværsektorielle samarbejde og tidlige, forebyggende indsatser.

3. Sammenfatning af resultater

3.1. Nationale resultater

For de to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering ('andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte' og 'totale antal bæltefikseringer over 48 timer'), er der nationalt opnået et betydeligt fald i anvendelsen det seneste år og siden baseline. Der er desuden opnået et betydeligt fald i anvendelsen af remme det seneste år og siden baseline, men der ses fortsat en markant stigning i samtlige af de øvrige indikatorer, på nær anvendelsen af skærmning. Således ses der en stigning i andelen af personer, der fastholdes, andelen af personer der får beroligende medicin med tvang samt andelen af personer der tvangsmedicineres. For samtlige af disse indikatorer er anvendelsen steget markant siden baseline. Der har været udsving i udviklingen i anvendelsen af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser siden baseline, og der er derfor ikke nogen klar tendens i udviklingen. Niveaulet for tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser ligger fortsat over niveauet for baseline.

Resultaterne viser endvidere, at det i samtlige regioner ikke er lykkedes at nedbringe antallet af personer, der udsættes for tvang, men at tvangsforanstaltningerne overordnet set er ændret til mindre indgribende tvangsformer. Det vil sige, at brugen af tvang fortsat er omlagt frem for nedbragt, og at det samlede antal og den samlede andel af mennesker, som berøres af tvang, fortsat er langt over niveauet for baseline.

Børn og unge

Overordnet viser data, at der stadig er flere børn og unge, der bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger, end ved baseline. Hvis man blot betragter udviklingen efter den ændrede registreringspraksis i 2015, tyder data på, at anvendelsen af tvang over for børn og unge er stagneret. Der er siden 2015 sket en stigning i tvangsindlæggelse af børn og unge, mens der samtidig er sket et fald i tvangstilbageholdelserne. Sundhedsstyrelsen vil i resten af rapporten kommentere udviklingen siden den ændrede registreringspraksis i 2015 på grund af usikkerheden i data.

3.2. Regionale resultater

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til at anvende tvang. Eksempelvis var andelen af patienter i Region Hovedstaden og Region Sjælland, der blev udsat for bæltefiksering, ved indgåelse af partnerskabsaftalen mindre end i de øvrige regioner, mens andelen i Region Midtjylland og Region Syddanmark var større sammenlignet med de øvrige regioner. Ligeledes er regionerne også forskellige, hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning. Der er derfor etableret individuelle regionale baselines for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen. Regionernes resultater skal ses og vurderes i det lys.

De væsentligste regionale resultater for de enkelte indikatorer er sammenfattet i det følgende.

Region Hovedstaden

Region Hovedstaden har opnået et fald på alle parametre i forhold til bælte, både siden 2016-2017 og siden baseline. Dog er der sket en markant stigning i korte bæltefikseringer (0-2 timer) og i summen af bæltefikseringstimer over 48 timer siden 2016-2017. Der er ligeledes sket et fald i anvendelsen af remme samt i antallet af voksne, der tvangsindlægges siden baseline og siden 2016-2017.

Der er sket en betydelig stigning i anvendelsen af beroligende medicin og fastholdelser siden baseline og siden 2016-2017. Derudover er der sket en stigning tvangsmedicinering og tvangstilbageholdelser siden baseline.

I forhold til den samlede brug af tvang over for voksne er der sket et fald siden 2016-2017 og siden baseline – dog ligger andelen af voksne fortsat over baseline. Antallet og andelen af børn og unge berørt af tvang er steget siden 2015-2016, herunder er anvendelsen af tvangsindlæggelser steget, mens anvendelsen af tvangstilbageholdelser er faldet.

Region Midtjylland

Der er i Region Midtjylland sket et betydeligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer det seneste år. Regionen er dog stadig langt fra målet om halvering af antal personer, der bæltefikseres.

Der er sket en betydelig stigning i anvendelsen af beroligende medicin det seneste år, og niveauet ligger fortsat over baseline. Det totale antal fastholdelser er ligeledes steget det seneste år, og anvendelsen af fastholdelser ligger fortsat over baseline. Derudover er anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af voksne steget siden 2016-2017, og niveauet er fortsat over baseline. I forhold til remme er der sket et fald siden baseline og siden 2016-2017. Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2016-2017.

Der er sket et mindre fald i den samlede brug af tvang over for børn og unge siden 2015-2016, herunder et fald i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser.

Region Nordjylland

I Region Nordjylland er andelen af personer, der bæltefikseres, og antal bæltefikseringer over 48 timer, stort set uændret det seneste år. Andelen af personer, der bæltefikseres, er stadig et stykke fra at nå milepælen for 2020. Der er ligeledes sket et fald på de andre parametre vedrørende bælte, undtaget fikseringer på 24-48 timer.

Anvendelsen af beroligende medicin, fastholdelser, tvangsmedicinering og tvangstilbageholdelser er steget siden 2016-2017 og ligger fortsat over baseline. Der er sket et mindre fald i anvendelsen af remme. Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2016-2017.

Udviklingen i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er stagneret siden 2015-2016, mens der er sket en stigning i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt børn og unge.

Region Sjælland

I Region Sjælland er der sket en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer på alle parametre, dog undtaget de helt korte bæltefikseringer på 0-2 timer. Der er derudover sket en markant stigning i antal bæltefikseringstimer siden baseline og siden 2016-2017.

Der er også sket en betydelig stigning i anvendelsen af beroligende medicin, både siden 2016-2017 og siden baseline. Det totale antal fastholdelser er ligeledes steget det seneste år og ligger fortsat over baseline. Der har også været en stigning i anvendelsen af remme, tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser siden 2016-2017 og siden baseline. Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2016-2017.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet markant siden 2015-2016. Der ses et betydeligt fald i tvangstilbageholdelser siden 2015-2016, mens der ses en stigning i tvangsindlæggelser.

Region Syddanmark

Der er i Region Syddanmark sket et betydeligt fald i andelen af personer, der bæltefikseres, det seneste år, og niveauet nærmer sig målet for 2020. På trods af en mindre stigning i antal bæltefikseringer over 48 timer ligger niveauet her fortsat under milepælen. Der er derudover sket et fald siden baseline og siden 2016-2017 på de andre indikatorer vedrørende bæltefikseringer.

Der er sket en stigning i anvendelsen af beroligende medicin siden baseline og siden 2016-2017, dog ligger andelen under baseline. Anvendelsen af fastholdelser er faldet det sidste år, men ligger fortsat over baseline. Der er sket en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser siden baseline og siden 2016-2017. Derudover ses et fald siden 2016-2017 i det samlede antal og den samlede andel af voksne berørt af tvang og andelen af voksne, der berøres af tvang, ligger nu under niveauet ved baseline.

Udviklingen i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er stagneret siden 2015-2016, mens der er sket en stigning i anvendelsen af tvangsindlæggelser blandt børn og unge.

4. Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer

4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i følgende to indikatorer, hvor der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om halvering frem mod 2020.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i målsætningen om at halvere brugen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres først udviklingen på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

4.2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte

I tabel 1 ses, at andelen af personer, der har været bæltefikseret ud af antal indlagte, på nationalt plan ligger under baseline og er faldet siden 2016-2017.

Til sammenligning fremgår det af tabel 10 på side 23-24, at antallet af personer, der bæltefikseres, også ligger under baseline og er faldet siden 2016-2017. Det samme gælder for det totale antal påbegyndte bæltefikseringer.

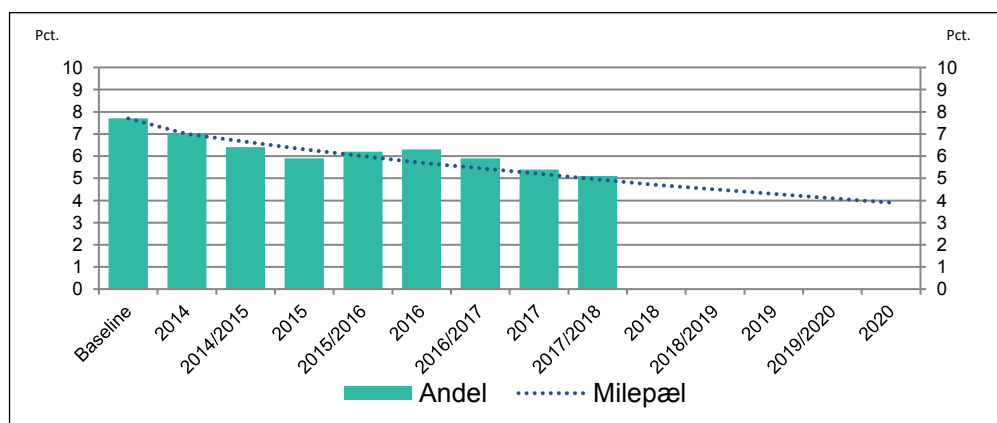
Tabel 1. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering				Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 16/17	16/17 til 17/18	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte (Andel i pct.)	7,7	6,4	6,2	5,9	5,1	-2,6	-0,8	3,9

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 1 viser udviklingen i andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i forhold til tendenslinjen. Heraf fremgår det, at udviklingen følger den rette tendens, som dog i høj grad kan tilskrives enkelte regioner.

Figur 1 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 2 viser udviklingen på regionalt niveau i andelen af personer, der bæltefikseres². Alle regioner har siden 2016-2017 opnået et fald i andelen af personer, der bæltefikseres. Andelen ligger i Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland fortsat tæt på niveauet ved baseline, og det virker derfor ikke realistisk at disse regioner når målsætningen om halvering frem mod 2020.

Tabel 2. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Base-line til 17/18	16/17 til 17/18	2020	
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (Andel i pct.)	Region Hovedstaden	6,8	5,4	5,1	4,6	3,6	-3,2	-1,0	3,4	
	Region Midtjylland	9,2	7,5	8,8	9,0	7,7	-1,5	-1,3	4,6	
	Region Nordjylland	7,6	6,5	5,9	6,4	6,3	-1,3	-0,1	3,8	
	Region Sjælland	6,6	6,6	5,8	5,3	5,2	-1,4	-0,1	3,3	
	Region Syddanmark	8,6	7,0	6,2	5,9	4,7	-3,9	-1,2	4,3	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

I vurderingen af resultaterne vedrørende andelen af personer, der bæltefikseres, bør regionernes indlæggelsestal tages i betragtning, jf. tabel 3. For eksempel kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af bæltefikseringer per indlagte. De enkelte regioners indlæggelsestal har dog ligget relativt stabilt i monitoreringsperioden.

² Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at der i forhold til indberetning af bæltefiksering i somatikken kan være forskelle i registreringspraksis mellem regionerne.

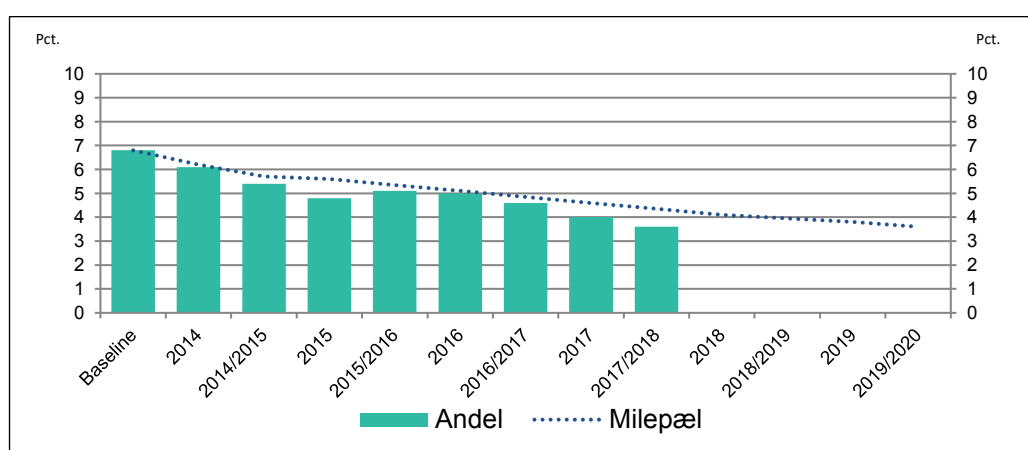
Tabel 3. Antal indlagte i perioden 2011-2017 fordelt på regioner³

INDIKATOR	REGION	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året
Antal indlagte	Hele landet	25.824	26.730	27.108	27.198	26.824	26.184	26.508
	Region Hovedstaden	10.403	10.604	10.682	10.545	10.482	10.145	10.022
	Region Midtjylland	4.352	5.093	5.162	5.254	5.127	5.054	5.033
	Region Nordjylland	2.239	2.311	2.377	2.349	2.160	2.135	2.190
	Region Sjælland	3.743	3.678	3.830	3.755	3.678	3.661	3.846
	Region Syddanmark	5.578	5.533	5.565	5.823	5.932	5.770	6.044

Kilde: Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

I figur 2-6 er den regionale udvikling i andelen af personer, der bæltefikseres, illustreret i forhold til tendenslinjen. Det fremgår, at Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland ligger over tendenslinjen, mens Region Hovedstaden og Region Syddanmark ligger lige under tendenslinjen.

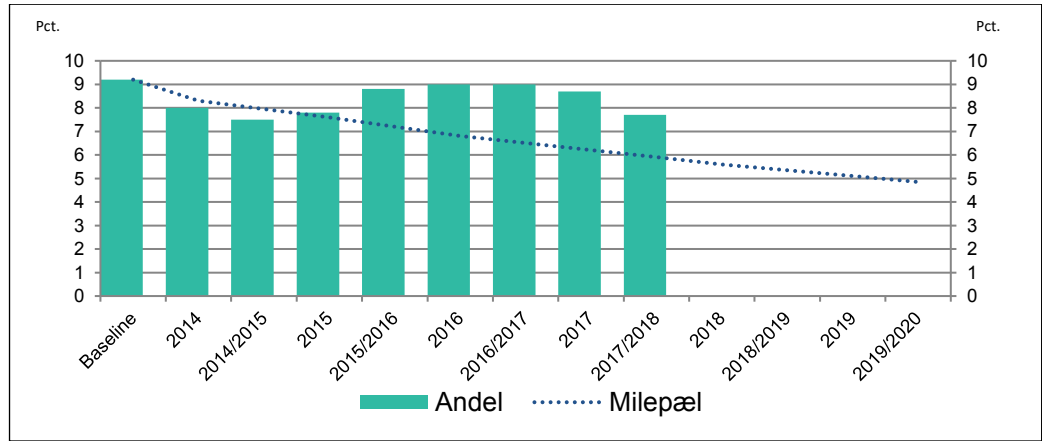
Figur 2 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Hovedstaden

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

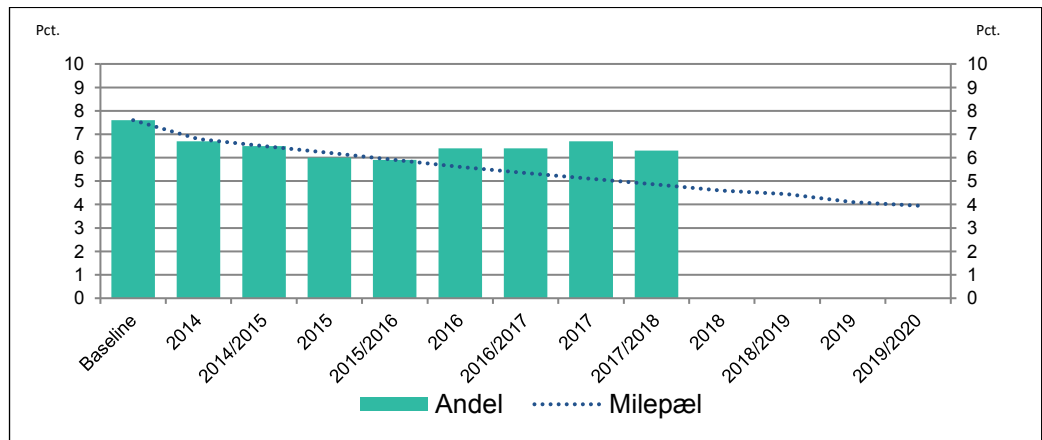
³ Opgørelsen af antal indlagte er baseret på antal unikke personer berørt af indlæggelse. Da en person kan være indlagt på hospitaler i mere end én region, tæller disse indlæggelser med i de regionale opgørelser, men kun én gang for hele landet.

Figur 3 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Midtjylland

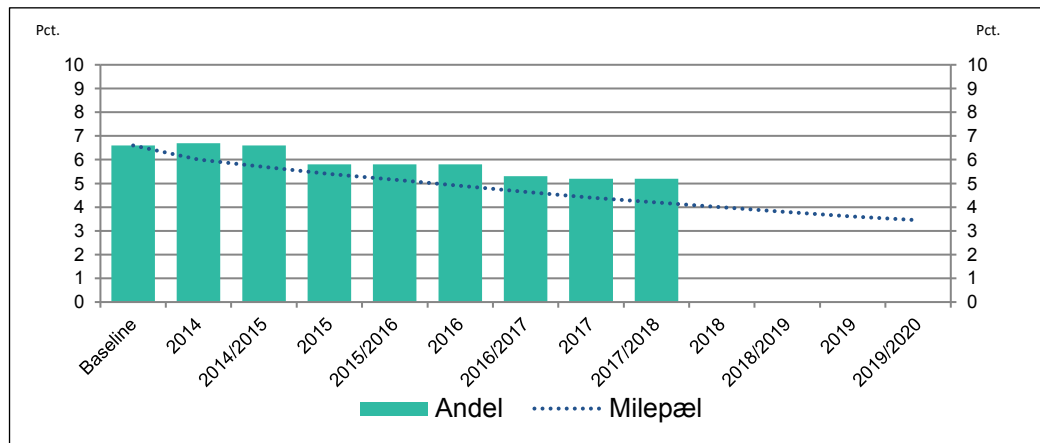
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Nordjylland

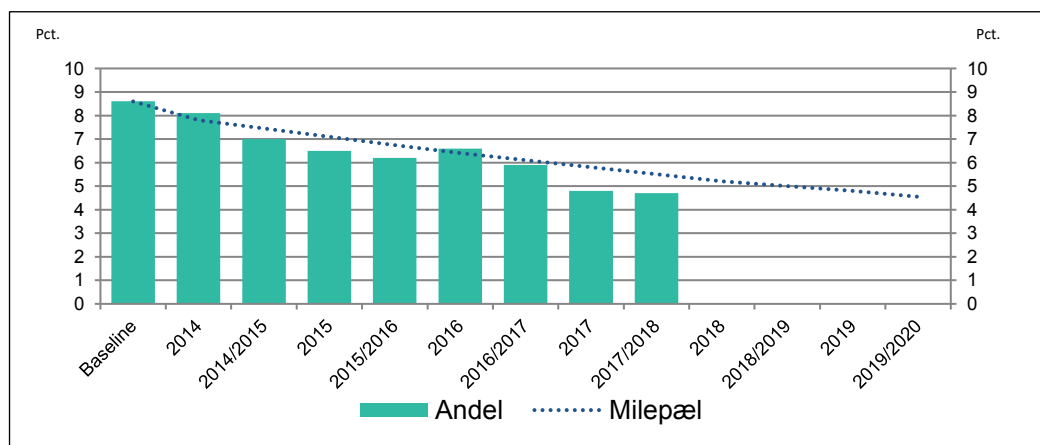
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

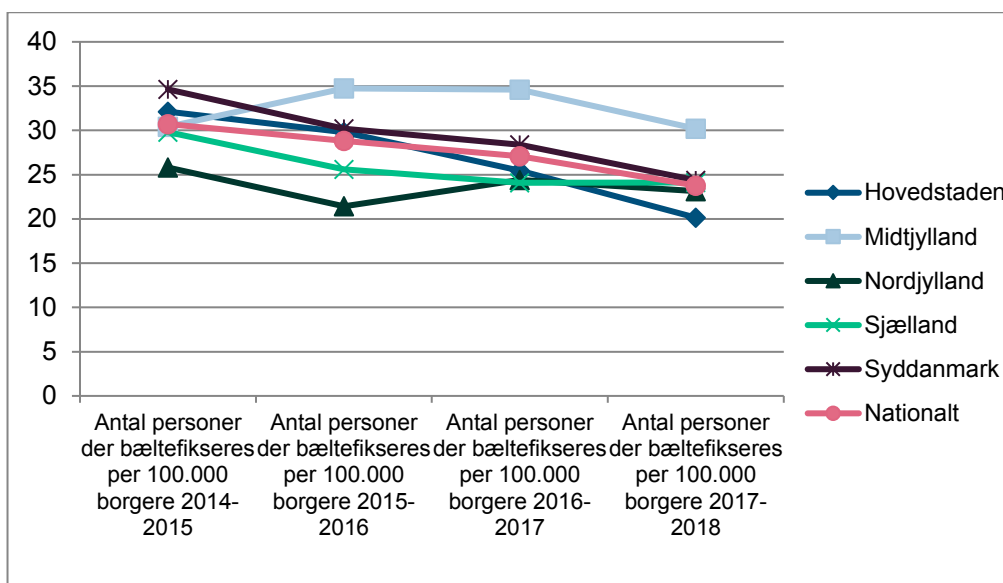
Figur 6 Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Det har på møde i Task Force for Psykiatriområdet være drøftet, om andelen af personer, der bæltefikseres, giver et retvisende billede af udviklingen i brug af bæltefiksering. Det skyldes, at udviklingen med omlægning af stationære sengepladser til ambulante behandling kan medføre, at andelen øges, selvom antallet af personer, der bæltefikseres, ikke stiger. Efter ønske fra Task Force har Sundhedsstyrelsen derfor suppleret kommenteringen med figur 7, der viser antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere.

Figur 7. Antal personer, der bæltefikseres pr. 100.000 borgere

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og CPR-registeret 1. januar 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af figur 7, at antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 borgere, på nationalt niveau er faldet fra opgørelsen fra 2014-2015 til opgørelsen fra 2017-2018.

Region Hovedstaden og Region Syddanmark har begge opnået en reduktion fra opgørelsen fra 2014-2015 til opgørelsen fra 2017-2018. I Region Nordjylland er antallet faldet fra opgørelsen fra 2014-2015 til opgørelsen fra 2015-2016 og derefter er der sket en stigning frem mod opgørelsen fra 2017-2018. I Region Sjælland er antallet faldet det første år, hvorefter udviklingen er stagneret frem mod 2017-2018. I Region Midtjylland er antallet af personer, der bæltefikseres per 100.000 borgere steget frem mod opgørelsen fra 2016-2017, hvorefter det igen er faldet frem mod opgørelsen i 2017-2018, så det er tilbage på niveauet i 2014-2015. Antallet ligger i Region Midtjylland væsentligt over de øvrige regioner.

4.3. Antal bæltefikseringer over 48 timer

Af tabel 4 fremgår det, at der i 2017-2018 på nationalt niveau er sket et fald i det samlede antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Det nationale niveau for anvendelse af bæltefikseringer over 48 timer er også mindre end ved baseline.

I den forbindelse bør det dog nævnes, at den samlede sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed er steget markant siden 2016-2017, men ligger dog fortsat under baseline (se tabel 12 på side 27).

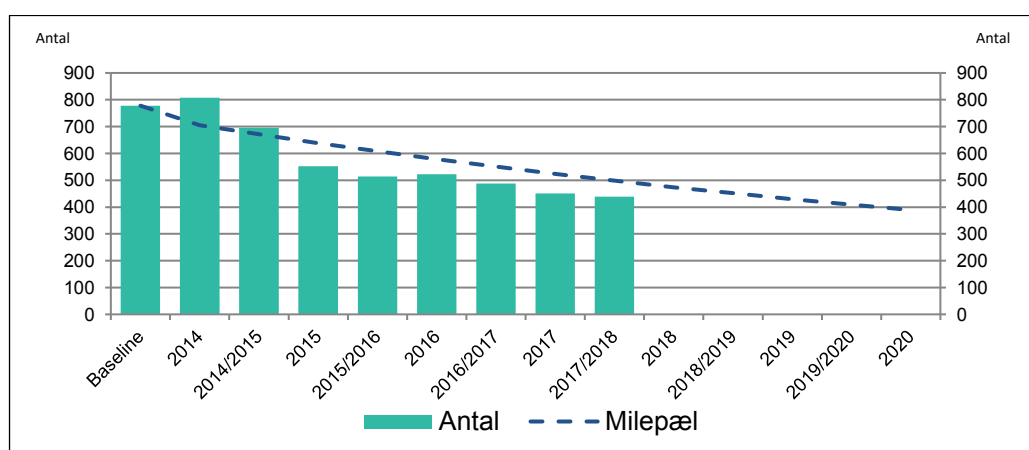
Tabel 4. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering				Udvikling		Mile-pæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	778	696	514	488	439	-339	-49	389

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer er vist i figur 8 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion.

Figur 8 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 5 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Nordjylland har det seneste år oplevet et fald i antallet af bæltefikseringer over 48 timer, mens Region Syddanmark og Region Sjælland har haft en stigning i det totale antal bæltefikseringer over 48 timer siden 2016-2017. I alle andre regioner end Region Sjælland er antallet mindre end ved baseline - særligt Region Syddanmark og Region Nordjylland ligger nu væsentligt under baseline og har opnået over 50 pct. reduktion siden baseline. Region Midtjylland har haft et stort fald i det totale antal bæltefikseringer over 48 timer det seneste år og nærmer sig målsætningen om reduktionen på 50 pct.

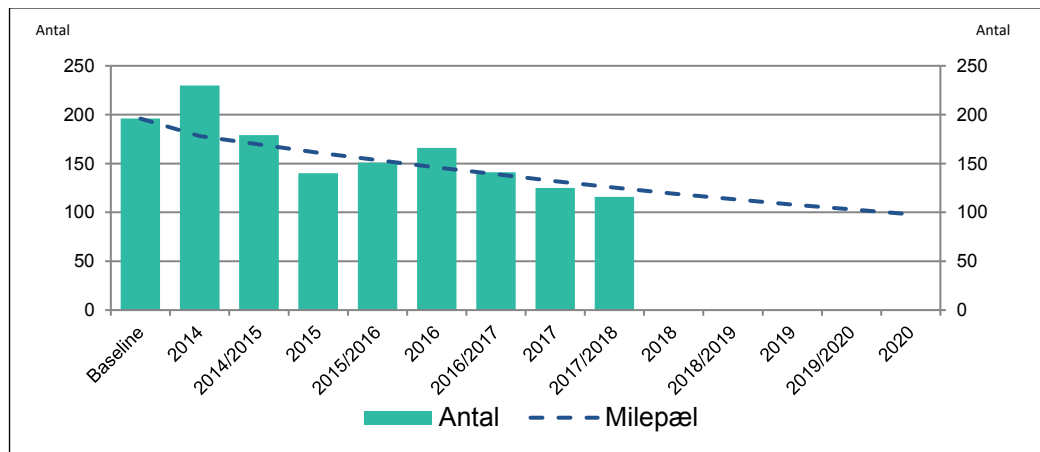
Tabel 5. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling		Milepæl
		2011 - 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Base-line til 17/18	16/17 til 17/18	2020	
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	196	179	151	141	116	-80	-25	98	
	Region Midtjylland	178	131	138	151	97	-81	-54	89	
	Region Nordjylland	66	63	45	25	23	-43	-2	33	
	Region Sjælland	80	104	72	67	91	11	24	40	
	Region Syddanmark	258	219	108	104	112	-146	8	129	
Milepæl 2020: Reduceres med 50 pct										

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

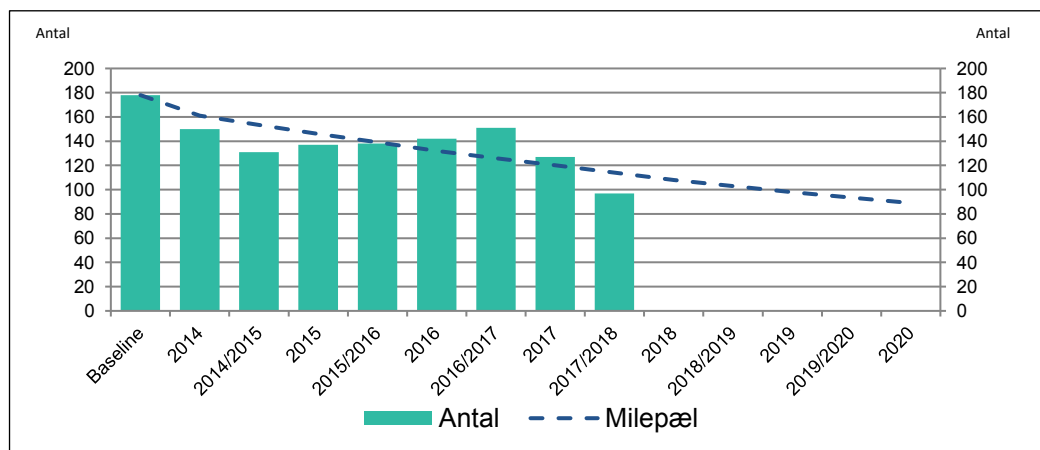
I figur 9-13 er den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer illustreret i forhold til tendenslinjen for målsætningen om halvering. Der ses en positiv tendens for alle regioner bortset fra Region Sjælland. Region Syddanmark og Region Nordjylland ligger allerede langt under tendenslinjen.

Figur 9 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

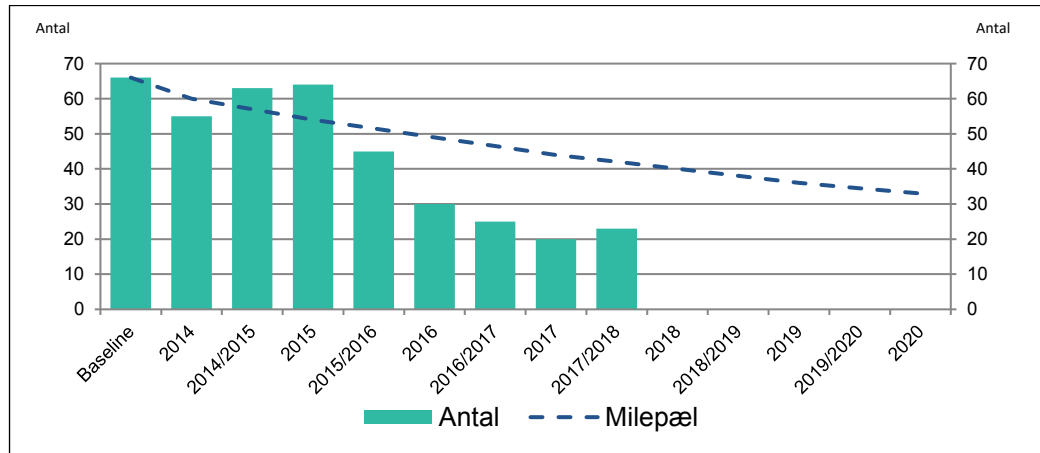
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 10 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

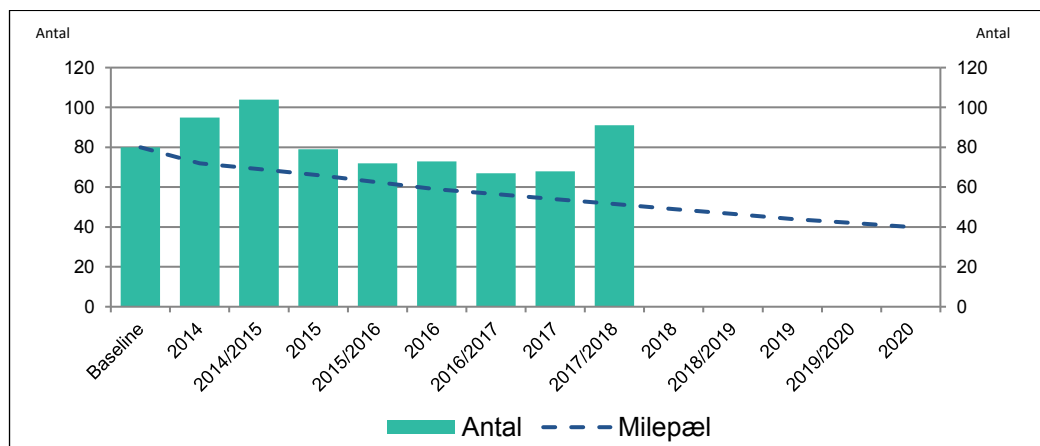
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 11 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

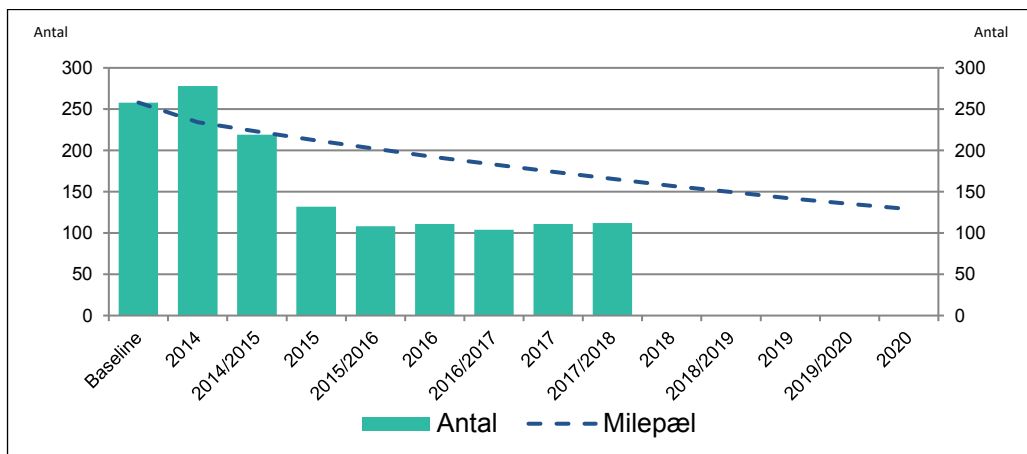
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 12 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 13 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

4.4. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type af tvang kan resultere i stigninger i andre typer af tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan for eksempel medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom fastholdelse. Denne udvikling i brugen af andre tvangsformer betragtes efter princippet om mindste middel som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uhensigtsmæssig substitution mellem tvangsforanstaltninger, hvis for eksempel bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet beroligende medicin med tvang.

For at holde øje med, om målsætningen om nedbringelse af for eksempel bæltefikseringer fører til stigninger i andre tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og nogle har ikke, men følges. I vurderingen af resultaterne skal det understreges, at det på baggrund af patientens forhåndstilkendegivelse altid vil være en vurdering i det konkrete tilfælde, hvilken tvangsforanstaltning, der er mindst indgribende.

I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse samt personlig skærmning.

4.4.1. Anvendelse af beroligende medicin med tvang

I tabel 6 ses udviklingen i brugen af beroligende medicin på både nationalt og regionalt niveau.

I samtlige regioner er antallet af personer, der får beroligende medicin med tvang, stadig større end ved baseline og er også steget siden 2016-2017.

På nationalt plan er det samlede antal gange, der gives beroligende medicin, steget siden baseline, og der er sket en væsentlig stigning siden 2016-2017. Stigningen skyldes primært stigninger i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Sjælland. Region Nordjylland og Region Syddanmark har haft et mindre fald i antallet af gange, der gives beroligende medicin med tvang det seneste år. Dog ligger alle regioner fortsat væsentligt over baseline.⁴

Andelen af personer, der får beroligende medicin med tvang er ligeledes steget siden 2016-2017 på nær i Region Syddanmark og Region Midtjylland. Andelen er fortsat større end ved baseline i alle regioner på nær Region Syddanmark.

Udviklingen henimod at flere personer får beroligende medicin med tvang, finder Sundhedsstyrelsen meget bekymrende.

Tabel 6. Beroligende medicin med tvang i antal og andele i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17-18	16/17 til 17/18
3.01 Antal personer der får beroligende medicin med tvang (Antal berørt)	Hele landet	2.043	2.111	2.081	2.082	2.240	197	158
	Region Hovedstaden	914	917	915	893	938	24	45
	Region Midtjylland	402	367	420	444	451	49	7
	Region Nordjylland	132	104	129	119	152	20	33
	Region Sjælland	234	305	256	288	330	96	42
	Region Syddanmark	383	445	402	380	407	24	27
	Milepæl 2020: Området følges							

⁴ Anvendelsen af beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7.144	8.120	8.115	7.890	8.953	1.809	1.063
	Region Hovedstaden	3.317	3.868	3.454	3.287	3.612	295	325
	Region Midtjylland	1.519	1.310	1.797	1.613	2.093	574	480
	Region Nordjylland	418	291	472	452	450	32	-2
	Region Sjælland	685	928	802	1.034	1.328	643	294
	Region Syddanmark	1.205	1.723	1.590	1.504	1.470	265	-34
3.03 Andelen af personer der får beroligende medicin af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7,7	7,8	7,8	7,9	8,3	0,6	0,4
	Region Hovedstaden	8,7	8,7	8,8	8,9	9,3	0,6	0,4
	Region Midtjylland	8,3	7,0	8,3	8,9	8,8	0,5	-0,1
	Region Nordjylland	5,7	4,5	6,1	5,3	7,0	1,3	1,7
	Region Sjælland	6,3	8,2	7,1	7,6	8,6	2,3	1,0
	Region Syddanmark	6,9	7,5	6,8	6,5	6,5	-0,4	0,0

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

4.4.2. Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 7. På nationalt plan er antallet af personer, der har været fastholdt, steget siden 2016-2017, og antallet er fortsat væsentligt større end ved baseline. I forhold til det totale antal gange, der fastholdes, er antallet på nationalt plan steget siden 2016-2017 og er også steget væsentligt siden baseline. Dette skyldes store stigninger i Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Hovedstaden.

Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2016-2017 opnået meget lille fald i antallet af personer, der fastholdes, mens antallet er steget i Region Hovedstaden og Region Nordjylland. Antallet er i alle regioner fortsat væsentligt større end ved baseline.

I forhold til antal gange, der fastholdes, har Region Nordjylland og Region Syddanmark haft et fald siden 2016, mens de øvrige regioner har haft en stigning. I alle regioner er antallet fortsat væsentligt større end ved baseline.

Tabel 7. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling		
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18	
4.01 Antal personer der fastholdes (<i>Antal berørt</i>)	Hele landet	927	1.064	1.119	1.084	1.174	247	90	
	Region Hovedstaden	378	454	520	437	505	127	68	
	Milepæl 2020: Området følges	Region Midtjylland	195	223	228	219	217	22	-2
		Region Nordjylland	129	154	158	152	186	57	34
		Region Sjælland	153	163	134	184	181	28	-3
		Region Syddanmark	83	83	103	115	97	14	-18
4.02 Total antal gange der fastholdes (<i>Antal påbegyndt</i>)	Hele landet	2.825	3.864	4.201	3.814	4.091	1.266	277	
	Region Hovedstaden	1.169	1.922	2.060	1.509	1.590	421	81	
	Milepæl 2020: Området følges	Region Midtjylland	577	582	861	569	771	194	202
		Region Nordjylland	483	642	585	732	719	236	-13
		Region Sjælland	402	408	403	696	720	318	24
		Region Syddanmark	196	310	292	308	291	95	-17

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 8, at andelen af personer, der fastholdes ud af det samlede antal indlagte, er steget nationalt, hvilket særligt skyldes større stigninger i Region Hovedstaden og Region Nordjylland. Andelen er det seneste år faldet i de øvrige regioner. Andelen er i alle regioner fortsat større end ved baseline bortset fra i Region Syddanmark, hvor der ikke er sket nogen ændring siden baseline.

Tabel 8. Fastholdelser i andele i hele landet og fordelt på regioner

	REGION	Base- line	Monitorering					Udvikling
		2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
4.03 Andelen af personer der fastholdes af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	3,5	3,9	4,2	4,1	4,4	0,9	0,3
	Region Hovedstaden	3,5	4,3	5,0	4,4	5,0	1,5	0,6
	Region Midtjylland	4,1	4,3	4,5	4,4	4,2	0,1	-0,2
	Region Nordjylland	5,6	6,6	7,5	6,8	8,6	3,0	1,8
	Region Sjælland	4,1	4,4	3,7	4,9	4,7	0,6	-0,2
	Region Syddanmark	1,5	1,4	1,7	2,0	1,5	0,0	-0,5

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

4.4.3. Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 9 ses udviklingen i anvendelsen af personlig skærmning. Her fremgår det, at der på nationalt plan siden 2016-2017 er sket et fald i antallet af personer og i det totale antal gange, der skærmes, mens andelen af personer, der skærmes, er uændret siden 2016-2017. På nationalt plan er niveauet på alle tre indikatorer vedrørende personlig skærmning mindre end ved baseline bortset fra i Region Sjælland, hvor det totale antal gerne der skærmes er større end ved baseline.

På regionalt plan har Region Sjælland haft en mindre stigning det seneste år i antal gange, der skærmes, og niveauet ligger også over baseline. Dog er der i Region Sjælland sket et fald i antallet af personer, der skærmes, det senest år. Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark har haft et mindre fald i både antallet af gange og antal personer, der skærmes, siden 2016-2017. Andelen af personer, der

skærmes, er faldet i Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark og ligger under baseline for samtlige regioner, bortset fra Region Hovedstaden som ligger på det samme niveau som ved baseline.

I vurderingen af data bør der tages forbehold for, at det både på nationalt og regionalt plan er meget få personer og gange, der skærmes. Der har slet ikke været nogen anvendelse af personlig skærmning i Region Nordjylland det seneste år.

Tabel 9 Personlig skærmning i antal og andel i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
5.01 Antal personer der skærmes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	73	55	64	43	-36	-21
	Region Hovedstaden	21	27	18	24	19	-2	-5
	Region Midtjylland	22	19	15	18	12	-10	-6
	Region Nordjylland	5	<5	<5	<5	-	-	-
	Region Sjælland	17	17	16	17	9	-8	-8
	Region Syddanmark	14	8	<5	<5	<5	-	-
5.02 Total antal gange der skærmes (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020:	Hele landet	88	87	54	69	58	-30	-11
	Region Hovedstaden	27	31	19	27	21	-6	-6
	Region Midtjylland	25	24	15	17	13	-12	-4

Området følges	Region Nordjylland	4	2	3	2	-	-	-
	Region Sjælland	17	22	14	19	21	4	2
	Region Syddanmark	15	8	3	4	3	-12	-1
5.03 Andelen af personer der skærmes af antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	-0,1	0,0
	Region Hovedstaden	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
	Region Midtjylland	0,5	0,4	0,3	0,4	0,2	-0,3	-0,2
	Region Nordjylland	0,2	0,1	0,1	0,0	-	-	-
	Region Sjælland	0,4	0,5	0,4	0,4	0,2	-0,2	-0,2
	Region Syddanmark	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,3	-0,1

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

Det foregående kapitel omhandlede udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er tilknyttet en målsætning om en halvering i 2020. I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer:

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme
- Andel af personer hvor der bruges remme af antal indlagte

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger:

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af børn berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte

I afsnit 5.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

Indikatorerne præsenteres først på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 10. Antallet er faldet det seneste år og der har siden 2016-2017 været et betydeligt fald i det totale antal bæltefikseringer. Både antal personer og det totale antal gange, der bæltefikseres, ligger fortsat under baseline.

Tabel 10. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering				Udvikling	
	2011-2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
1.02 Antal personer der bæltefikseres (<i>Antal berørt</i>)	2.036	1.732	1.636	1.551	1.369	-667	-182
1.03 Total antal bæltefikseringer (<i>Antal påbegyndt</i>)	5.688	4.907	5.338	4.650	3.946	-1.742	-704

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i bæltefikseringer er vist i tabel 11. Her fremgår det, at alle regioner ud over Region Sjælland siden 2016-2017 har opnået et fald i antal personer, der bæltefikseres. Region Sjælland har siden 2016-2017 haft en stigning i antallet. Antallet af personer, der bæltefikseres er i alle regioner lavere end ved baseline.

Tabel 11. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base- line	Monitorering				Udvikling	
		2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
1.02 Antal personer der bæltefikseres (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	716	564	529	457	365	-351	-92
	Region Midtjylland	449	389	447	449	395	-54	-54
	Region Nordjylland	174	150	125	143	136	-38	-7
	Region Sjælland	248	244	211	200	201	-47	1

	Region Syddanmark	477	417	365	345	297	-180	-48
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	1.770	1.337	1.162	828	810	-960	-18
	Region Midtjylland	1.639	1.239	2.298	1.823	1.532	-107	-291
	Region Nordjylland	593	536	555	532	324	-269	-208
	Region Sjælland	579	651	438	444	510	-69	66
	Region Syddanmark	1.107	1.144	885	1.023	770	-337	-253

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

I forhold til det totale antal bæltefikseringer fremgår det, at alle regioner ud over Region Sjælland har opnået betydelige fald i antal bæltefikseringer siden 2016-2017. Region Sjælland har haft en stigning. I alle regioner er det totale antal bæltefikseringer nu under baseline.

I de tilfælde, hvor der både ses en stigning i det totale antal bæltefikseringer og et fald eller uændret niveau i antallet af personer, der bæltefikseres, betyder det, at de personer, der bæltefikseres, bæltefikseres flere gange. Dette vurderes derfor at være tilfældet i Region Sjælland, hvor antallet af bæltefikseringer steget med 66 siden 2016-2017, mens antal personer kun er steget med en.

Det fremgår af tabel 12, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) samt antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) på nationalt niveau er faldet siden baseline og siden 2016-2017. Summen af bæltefikseringstimer er steget væsentligt siden 2016-2017, men er dog fortsat under baseline.

Tabel 12. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Base- line	Monitorering				Udvikling	
	2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	535	919	780	609	-205	-171
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.447	1.291	1.676	1.295	1.155	-292	-140
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.899	1.714	1.707	1.600	1.329	-570	-271
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	746	658	511	465	408	-338	-57
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.874	109.748	65.123	57.491	70.680	-35.194	13.189

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 13 viser, at Region Hovedstaden siden 2016-2017 har haft en stigning i antallet af korte bæltefikseringer (0-2 timer), mens de andre regioner har opnået et fald. Alle regioner ud over Region Midtjylland ligger nu under baseline for de korte bæltefikseringer.

I forhold til antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer har Region Sjælland som den eneste region haft en stigning siden 2016-2017. Region Midtjylland ligger væsentligt over niveauet ved baseline, mens Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland ligger under baseline. Region Syddanmark ligger fortsat på niveau med baseline.

Udviklingen i de korte bæltefikseringer skal vurderes i sammenhæng med mindste midtels princippet. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan i en periode være et forventeligt resultat af indsatsen med at reducere antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer, da disse erstattes af kortvarige bæltefikseringer. Dette kan være en medvirkende årsag til, at der det seneste år har været en stigning i korterevarende bæltefikseringer i Region Hovedstaden.

Tabel 13. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Base-line til 17/18	16/17 til 17/18
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	285	123	152	76	164	-121	88
	Region Midtjylland	276	192	530	313	305	29	-8
	Region Nordjylland	101	67	101	147	37	-64	-110
	Region Sjælland	55	68	30	33	27	-28	-6
	Region Syddanmark	97	85	106	211	76	-21	-135
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	501	365	296	175	164	-337	-11
	Region Midtjylland	443	377	866	616	596	153	-20
	Region Nordjylland	178	149	213	156	106	-72	-50
	Region Sjælland	141	146	76	93	107	-34	14
	Region Syddanmark	184	254	225	255	182	-2	-73

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 14 ses den regionale udvikling i mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer), lange bæltefikseringer (24-48 timer) samt summen af bæltefikseringer over 48 timer. Region Sjælland har siden 2016-2017 haft en stigning i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer. De øvrige regioner har opnået et fald i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer. I Region Sjælland ligger antallet lige over niveauet ved baseline⁵.

⁵ Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark har haft en lille stigning af medianvarigheden af bæltefikseringer siden 2016-2017. Region Sjælland har den længste medianvarighed af bæltefikseringer på 16,3 timer. Medianvarigheden er i Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland større end ved baseline. Region Midtjylland har den laveste medianvarighed af bæltefikseringer på 5,6 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har Region Nordjylland og Region Sjælland haft en mindre stigning siden 2016-2017. Alle regioner ligger væsentligt under baseline i antallet af bæltefikseringer på 24-48 timer.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Sjælland haft væsentlige stigninger siden 2016-2017. I Region Sjælland er antallet også steget siden baseline, mens de øvrige regioner har opnået et fald.

Tabel 14. Antal bæltefikseringer fordelt på varighed og regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	577	486	420	330	262	-315	-68
	Region Midtjylland	547	412	633	602	440	-107	-162
	Region Nordjylland	193	199	150	143	114	-79	-29
	Region Sjælland	214	228	184	200	221	7	21
	Region Syddanmark	368	389	320	325	292	-76	-33
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	181	140	105	102	-110	-3
	Region Midtjylland	192	126	131	141	94	-98	-47
	Region Nordjylland	55	56	46	42	43	-12	1
	Region Sjælland	88	104	75	51	63	-25	12
	Region Syddanmark	199	191	119	126	106	-93	-20
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	Region Hovedstaden	24.728	20.774	18.092	17.809	23.224	-1.504	5.415
	Region Midtjylland	25.173	24.366	18.681	16.911	20.778	-4.395	3.867

	Region Nordjylland	7.578	8.323	6.090	2.948	2.248	-5.330	-700
	Region Sjælland	11.528	18.405	9.750	7.463	12.596	1.068	5.133
	Region Syddanmark	36.867	37.879	12.510	12.361	11.834	-25.033	-527

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 15 og tabel 16 viser udviklingen i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering på henholdsvis nationalt og regionalt niveau.

På nationalt niveau (tabel 15) ses der siden 2016-2017 et fald både i antallet og andelen af personer, hvor der bruges remme. Niveaueet er fortsat lavere end ved baseline.

Tabel 15. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering				Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.316	1.204	1.167	1.169	1.061	-255	-108
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte (Antal påbegyndt)	4,9	4,4	4,4	4,5	4,0	-0,9	-0,5

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

På regionalt niveau (tabel 16) har alle regioner undtagen Region Sjælland siden 2016-2017 opnået et fald i både antal og andelen af personer, hvor der bruges remme. I alle regioner er niveauet lavere end ved baseline.

Tabel 16. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	371	363	339	290	-109	-49
	Region Midtjylland	309	268	318	344	300	-9	-44
	Region Nordjylland	104	85	90	103	98	-6	-5
	Region Sjælland	146	155	128	129	145	-1	16
	Region Syddanmark	372	349	295	279	245	-127	-34
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	3,8	3,5	3,5	3,4	2,9	-0,9	-0,5
	Region Midtjylland	6,3	5,1	6,3	6,9	5,9	-0,4	-1,0
	Region Nordjylland	4,5	3,7	4,3	4,6	4,5	0,0	-0,1
	Region Sjælland	3,9	4,2	3,5	3,4	3,8	-0,1	0,4
	Region Syddanmark	6,7	5,9	5,0	4,8	3,9	-2,8	-0,9

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 17 og 18 viser de nationale og regionale tal for voksne samt børn og unge, der berøres af tvang. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang, og der skelnes ikke mellem tvangsformer. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmning i opgørelsen af denne indikator. Indikatoren medtages for at kunne følge udviklingen i den samlede brug af tvang.⁶

Først kommenteres udviklingen for voksne og dernæst for børn og unge.

Tabel 17 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. Nationalt er antallet af voksne, der berøres af tvang, større end ved baseline og er steget siden 2016-2017. Andelen er nationalt steget siden baseline, og er på samme niveau som i 2016-2017. Alle regioner undtagen Region Hovedstaden har siden 2016-2017 haft en stigning både antallet af voksne, der berøres af tvang. I forhold til andelen har Region Hovedstaden og Region Syddanmark haft et lille fald siden 2016-2017, og Region Syddanmark ligger som den eneste region under baseline. Sundhedsstyrelsen ser fortsat med stor bekymring på, at flere voksne udsættes for tvang samlet set, og finder det stærkt bekymrende at det ikke skønnes realistisk at nå målet om reduktion i 2020.

⁶ Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. tabel 3 på side 15. Dette bør tages i betragtning, når andelen af personer berørt af tvang vurderes.

Tabel 17. Antal og andele voksne berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	5.633	5.795	5.579	5.789	5.899	266	110
	Region Hovedstaden	2.232	2.284	2.233	2.214	2.162	-70	-52
	Region Midtjylland	1.153	1.167	1.174	1.217	1.277	124	60
	Region Nordjylland	487	524	469	542	548	61	6
	Region Sjælland	691	728	702	758	782	91	24
	Region Syddanmark	1.162	1.196	1.123	1.172	1.257	95	85
	9.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	22,4	22,7	22,4	23,4	23,4	1,0
Region Hovedstaden	22,2	23,0	22,7	23,4	22,9	0,7	-0,5	
Region Midtjylland	25,2	24,0	24,9	26,0	26,8	1,6	0,8	
Region Nordjylland	22,7	23,8	23,8	26,1	27,0	4,3	0,9	
Region Sjælland	19,9	21,2	21,0	21,5	21,8	1,9	0,3	
Region Syddanmark	22,0	21,5	20,2	21,2	21,0	-1,0	-0,2	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Her fremgår det, at selvom antallet og andelen af børn og unge, der berøres af tvang, er faldet på nationalt niveau siden 2016-2017, er udviklingen stagneret siden 2015-2016. Det vækker fortsat bekymring, at der fortsat ikke er lykkedes at nedbringe brugen af tvang over for børn og unge.

Tabel 18. Antal og andel børn og unge under 18 år berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Base-line til 17/18	16/17 til 17/18
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	243	286	325	362	317	74	-45
	Region Hovedstaden	107	119	105	109	123	16	14
	Region Midtjylland	51	70	79	78	75	24	-3
	Region Nordjylland	19	12	27	27	29	10	2
	Region Sjælland	40	53	73	97	42	2	-55
	Region Syddanmark	37	46	60	66	57	20	-9
9.02 Andel af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	16,6	17,6	20,1	23,5	19,3	2,7	-4,2
	Region Hovedstaden	20,3	20,8	18,8	19,6	20,6	0,3	1,0
	Region Midtjylland	18,4	20,1	23,4	23,6	21,7	3,3	-1,9
	Region Nordjylland	11,5	10,4	19,7	18,5	21,6	10,1	3,1
	Region Sjælland	14,6	18,7	26,1	35,7	15,2	0,6	-20,5
	Region Syddanmark	13,9	13,1	17,3	22,6	17,6	3,7	-5,0

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår også af tabellen, at Region Hovedstaden og Region Nordjylland som de eneste regioner har haft en stigning siden 2016-2017 i antallet og andel af børn og unge berørt af tvang. For Region Hovedstaden er andelen og antallet af unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger steget væsentligt siden 2015-2016, mens andelen og antallet er faldet væsentligt i Region Sjælland siden 2015-2016. For de øvrige regioner er udviklingen stagneret siden 2015-2016.

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 317 tilfælde). Det betyder, at en lille stigning i antallet af børn og unge berørt af tvang kan medføre store udsving i andelen.

5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang

I det følgende beskrives udviklingen indenfor en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for monitoreringen af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse⁷.

5.4.1. Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 19 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter *ikke* akut beroligende medicin med tvang.

På nationalt niveau er der siden 2016-2017 sket en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres. Antallet er nu betydeligt større end ved baseline. Det samme mønster gør sig gældende for andelen af personer, der tvangsmedicineres.

I tabellen fremgår det desuden, at alle regioner på nær Region Nordjylland har haft en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres, siden 2016-2017.

Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2016-2017 haft stigninger i andelen af personer, der tvangsmedicineres. Region Hovedstaden og Region Nordjylland holder sig på samme niveau som i 2016-2017. Både antallet og andelen af personer, der tvangsmedicineres, er i alle regioner større end ved baseline.

⁷ Indikatorerne tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men blev fra og med årsopgørelsen for 2016 opgjort som to separate indikatorer.

Tabel 19. Antal og andele personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base- line	Monitorering				Udvikling	
		2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges.	Hele landet	667	720	757	812	848	181	36
	Region Hovedstaden	300	356	377	388	390	90	2
	Region Midtjylland	133	111	125	144	158	25	14
	Region Nordjylland	57	77	74	85	83	26	-2
	Region Sjælland	78	82	79	95	101	23	6
	Region Syddanmark	101	98	107	106	126	25	20
6.02 Andelen af personer der tvangsmedicineres af antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges.	Hele landet	2,5	2,7	2,9	3,1	3,2	0,7	0,1
	Region Hovedstaden	2,8	3,4	3,6	3,9	3,9	1,1	0,0
	Region Midtjylland	2,7	2,1	2,5	2,9	3,1	0,4	0,2
	Region Nordjylland	2,5	3,3	3,5	3,8	3,8	1,3	0,0
	Region Sjælland	2,1	2,2	2,2	2,5	2,6	0,5	0,1
	Region Syddanmark	1,8	1,7	1,8	1,8	2,0	0,2	0,2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

5.4.2. Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

Frihedsberøvelse opgøres efter ønske fra Task Force for Psykiatriområdet separat som henholdsvis tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Nedenfor kommenteres først udviklingen for voksne og dernæst udviklingen for børn og unge.

Tabel 20 viser den nationale og regionale udvikling i antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges. Nationalt har der været en lille stigning i antallet af voksne, der tvangsindlægges, siden 2016-2017. Der har været et lille fald i andelen i samme periode. Både antal og andel ligger dog fortsat over baseline.

På regionalt plan har Region Hovedstaden og Region Nordjylland opnået et fald i antallet af voksne, der tvangsindlægges, siden 2016-2017, mens de andre regioner har haft stigninger. I forhold til andelen af voksne, der tvangsindlægges, har Region Midtjylland og Region Sjælland haft en stigning. Antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges, er i alle regioner bortset fra Region Hovedstaden fortsat større end ved baseline.

Tabel 20. Antal og andele af voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.872	3.100	3.057	3.171	3.174	302	3
	Region Hovedstaden	1.098	1.159	1.135	1.121	1.042	-56	-79
	Region Midtjylland	545	618	619	663	697	152	34
	Region Nordjylland	240	247	241	283	254	14	-29
	Region Sjælland	361	383	398	427	463	102	36
	Region Syddanmark	649	721	700	715	750	101	35
7.05 Andel af voksne der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte	Hele landet	11,5	12,1	12,3	12,8	12,6	1,1	-0,2
	Region Hovedstaden	10,9	11,7	11,6	11,9	11,0	0,1	-0,9

(Andel i pct.) Milepæl 2020: Områ- det følges"	Region Midtjyl- land	11,9	12,7	13,1	14,2	14,6	2,7	0,4
	Region Nordjyl- land	11,2	11,2	12,2	13,6	12,5	1,3	-1,1
	Region Sjælland	10,4	11,2	11,9	12,1	12,9	2,5	0,8
	Region Syddan- mark	12,3	12,9	12,6	12,9	12,5	0,2	-0,4

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 21 viser den nationale og regionale udvikling i tvangstilbageholdelse af voksne. Nationalt har der i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, været en stigning siden 2016-2017, mens udviklingen i andelen af voksne er stagneret. Både antal og andel er fortsat større end ved baseline.

På regionalt plan har Region Hovedstaden som den eneste region opnået et fald siden 2016-2017 i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, mens de øvrige regioner har haft en stigning i antallet. Region Nordjylland holder dog niveauet fra 2016-2017. Alle regioner ud over Region Sjælland ligger fortsat over baseline for antal voksne, der tvangstilbageholdes.

I forhold til andelen af voksne, der tvangstilbageholdes, har Region Hovedstaden haft et mindre fald siden 2016-2017. I Region Hovedstaden og Region Nordjylland er andelen af voksne, der tvangstilbageholdes, fortsat større end ved baseline. De andre regioner ligger lige under baseline.

Tabel 21. Antal og andele af voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering				Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Base-line til 17/18	16/17 til 17/18
8.04 Antal voksne der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.345	2.472	2.333	2.386	2.456	111	70
	Region Hovedstaden	969	1.060	1.036	1.056	1.012	43	-44
	Region Midtjylland	470	420	454	438	475	5	37
	Region Nordjylland	209	264	218	232	232	23	0
	Region Sjælland	286	307	248	257	281	-5	24
	Region Syddanmark	442	457	418	442	490	48	48
8.05 Andel af voksne der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	9,3	9,7	9,4	9,7	9,7	0,4	0,0
	Region Hovedstaden	9,7	10,7	10,5	11,2	10,7	1,0	-0,5
	Region Midtjylland	10,2	8,6	9,6	9,4	10,0	-0,2	0,6
	Region Nordjylland	9,7	12,0	11,1	11,2	11,4	1,7	0,2
	Region Sjælland	8,2	9,0	7,4	7,3	7,8	-0,4	0,5
	Region Syddanmark	8,3	8,2	7,5	8,0	8,2	-0,1	0,2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 22 og tabel 23 viser den nationale og regionale udvikling i tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af børn og unge under 18 år.

Tabel 22. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Baseline til 17/18	16/17 til 17/18	
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	125	132	166	161	58	-5	
	Region Hovedstaden	37	43	36	50	55	18	5	
	Region Midtjylland	23	34	36	38	28	5	-10	
	Region Nordjylland	8	5	12	15	14	6	-1	
	Region Sjælland	16	21	23	30	28	12	-2	
	Region Syddanmark	22	25	33	40	40	18	0	
7.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	7,0	7,7	8,2	10,8	9,8	2,8	-1,0	
	Region Hovedstaden	6,9	7,5	6,4	9,0	9,2	2,3	0,2	
	Region Midtjylland	8,3	9,7	10,7	11,5	8,1	-0,2	-3,4	
	Region Nordjylland	4,6	4,3	8,8	10,3	10,4	5,8	0,1	
	Region Sjælland	5,8	7,4	8,2	11,0	10,1	4,3	-0,9	
	Region Syddanmark	8,4	7,1	9,5	13,7	12,3	3,9	-1,4	

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

8.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	5,6	6,3	6,7	6,0	5,8	0,2	-0,2
	Region Hovedstaden	6,9	7,5	8,0	5,0	6,4	-0,5	1,4
	Region Midtjylland	5,3	7,2	5,9	4,5	4,3	-1,0	-0,2
	Region Nordjylland	4,2	3,5	5,8	4,8	9,0	4,8	4,2
	Region Sjælland	5,5	4,6	6,8	8,1	4,3	-1,2	-3,8
	Region Syddanmark	4,0	5,7	5,8	8,9	6,2	2,2	-2,7

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 11. september 2018 og Landspatientregisteret 10. september 2018, Sundhedsdatastyrelsen

Bilagsfortegnelse

- Bilag 1:** *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien.* Heri findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- Bilag 2:** *Oversigt over tvangsformer.* Heri ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- Bilag 3:** *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien.* Heri ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af brugen af tvang i 2020.
- Bilag 4:** *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 2017-2018.* Heri ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●